

ادبیات کمرونیہ مجلہ علمی

ہفتہ لقی سیاسی ، ادبی ، علمی غزنیہ در

جلد : ۵

سنہ : ۳ ۲۶ محرم ۱۳۳۷ جمعہ ایرتسی ۲ تشرین ثانی ۱۹۱۸ نومبرو — ۹۲

معارف سیاستم

جلال نوری بک افندیہ :

محترم [آئی] غزنیہ سندھ آلمانیان کتیریان پر پروفیسورک احوالی ، اقتدار و درجہ لزومینہ
دائر معارف ناظر حاضری ایله اجرا ایدیان ملاقاتی اونوریم زمان ، معارف مملکت خصوصیتہ بک
آجیقلی اولان بعض حقیقتلری بر کرہ دھا تخطرات ایتکین کندی می آلامادم . بومنا سببہ مضرانی
کاریدن دھا چوق اولان بعض اصولات تدریسہ می تشریح ایتک ایسترم .

ماوم و فنونک ہرمانکی بر قسمی انچون اولورمہ اولسون اول بول تشخیصی ایجاب ایدن
مرض اساسی بہ شیمینہ قدر بایلان تنقیدات و مؤخذاتک مان هیچ برسی لایقیلہ تعاس
ایتمہ مشدر .

مثلاً : دارالفنونک پروگرامی هدف تنقید اولدینی زمان ، اوللا اورال - النای السنہ شعبہ لری
کی جداً بوگونکی کونده بزی آنجق ظاہری وفائدہ منر آلایش ایله ناحق برہ اشغال ایدن درس لردن
بحث ایدیلور و بونلری تدریس ایتک ایچون کان آلماننرک اقتدار عالیلری ، لزومی ، عدم لزومی سبب
تنقید اولور .

بن اویله ظن ایدیلورم کہ اول بول نظر اعتبارہ آلنہ حق شی ، دارالفنونده اولدینی کی -
ویلک بوندن زیادہ - دیگر تالی و عالی مکاتبتدن الہ ایدیلان فائدہ نک کیمت و اہمیتی در . بوندن بشغہ
بر نقطہ نظرلہ واقع اولان تنقیدات ، نظریاتک سکمان درمسنن آقان مولاری طویلایوب خیالی

مسعودی نیک صائف اندک اثرند که تاریخ کرکسه اوزمانکه خریطه عالم حقند و یریان معلومات غایت طوغری و امثالیزدر .

عرب مؤرخلردن (ابن اثیر) ک دخی غایت مفید اثرلری وارد . بالخاصه یوزانک اهل صایب محاربیلری حقند و یردیکی معلومات تاریخ عمری ایچون پک قیمتلیدر .

[ابراهیم] مشهور جغرافیونلدر . اثرلری اوروپا لسانلریک کانه سنه ترجمه ایدلشدر . مفرزی پک مکمل مورخدر . مشهور [ابن خلدون] مؤرخلرک سرفرازیدر . « مقدمه » سی هان عموم لسانلره ترجمه ایدلشدر . بو اثر حقند فضله برشی سوبلک لزومسزدر . بالخاصه صرک زمانلرده ابن خلدونک شهرتی اوروپاده پک زیاده آرمشدر .

قرون وسطی نهایتلرند اوروپاده عرب و یونان تاریخلری ترجمه ایدلکه باشلاندی . بو ترجمه لردن ترقی نقطه نظرندن پک چوقی استفاده ایدلدی . کیت کیده اوروپانک بیوک مرکز لردن دارالفنونلر آجیلدیغی زمان فن تاریخه دها زیاده اهمیت و یرلهرک پک چوقی اثرلر وجوده کلدی . میلادک اون سکرنجی عصرند فلسفه ده کوریلان حقیقی ترقی فن تاریخ ایچون یکی تاریقلر آچمشدر . مصر مذکور نهایتلرند [ویترو] ، [وولتر] ، [بوم] کی مشاهیر بو فنه چوق خدمت ایتدیلر . مشهور فرانسه انقلاب کپیرندن سکره بو فنده ی ترقیات ، خارق العاده بر درجه یی بولدی . او وقته قدر تاریخ تحریری ایچون اتخاذ اولان اصول ترک اولانهرق یکی بر طقم اساسلر وضع ایدلدی که زمانمزد اوروپا و دیگر قطعات متمسندده یازیلان تاریخلر هب بو طرزده قلمه آلمشدر .

[مابعدی وار]

احمد صائب

هواده یاشایان بالقلر

باقی صوده یاشار ، صودن چیقنجه باقی کی اولور ، . . . طرزندکی سوزلر آرتق اسکی قیمت و قطعیتنی غائب ایدیور ، شاذلر قواعد کلیمه یی بوزمه مدینگی کی ، اهمیتسز استثنالرده حقیقتلری اخلال ایتمه مک اقتضا ایدرسده ، بحث ایتکه ایستدیکم نمونه لر ، بویله قیمتسز استثنالردن نکادر . هواده یاشایان بالقلر ، سوزی بیله ارباب مطالعه نک کوزینی درت آچمه ، مسئله یی خارق العاده بولدیرمغه کفایت ایدر .

بو حال هبچ بروقت اوچ آباقلی بوزاغی ، درت ممه لی قیزچو جوق ، تک قولانی صییا طوغماسنه بکزمه یه من . بو حیوانلری ، اوزون فاصله لرله کوریلان ، بالاخره دوام ایده میان غلط طبیعت لره قیاس ایتمه مه ایدر ، بالعکس بونلر اک اسکی زمانلردنبری موجود ، منتظماً متسلسل و متکاملدر . هوا بالقلرینی یکی اوکرنه من ، اولرک طبیعت صحنه مندکی قدم و موقعلرینی دوشورده من .

کتاب طبیعتی حقیقه مطالعه اینکی اما اینست یکمزدنی ، دها هنوز کوروب اوکره نمیدیکم نه خارقه لر ، نه بدیهه لر با کر دور بیور .

نه ایسه مناقشه بی فضله اوزاتما یلم ده ، سزه بوغریب خافتلی مخلوقاندن بول بول بحث ایتمکه مساعد زمان وکاغد بولنه یلسون !

صودن خارج یا شامغه قابلیتلی برچوقی مخلوقات واردر ، (طیار بالقری) هان هرکسی طانور ، واقعا بولرک صودن خارج قالدقری زمان پک قیصه ایسه ده ینه بومیانده ذکر اولنه بیلورلر .

(پیلان بالی = Languille) نسبتاً طیار بالقردن زیاده هوا دروننده قالد بیلور . راطب چاپرلده کزنلر ، برمنبعدن دیکربنه عجرت ایدن بوبالقردنه پک چوق تصادف ایدرلر .

طووه واده منتظماً یا شایان حیوانلردن هندک (gaccodranchus) لرله (Amphipnous) لر غاصه لرله سو دروننده منحل هوانی اخذ ایلدکاری کی ، بلدرینه تحتنده کی (ا کاس

هوائیه) لرله ده غاز حالنده کی هوا ایلر تنفس ایده بیلور ، صوبی صیق صیق ترک ایدر ، اوزون مدت زمینده قالرلر .

هندک (Anabas) نامنی آلان دها غریب برهانی واردر ، مسبحلرینه قسم علویسی طاقا برسونکره تحول ایتشدیر . قاراه چبقاجنی زمان بوسونکاری بول بولی صو ایلر ایصلادیروبوساینده

منحل مولد الحوضه بی مصص ایتکده دوام ایدر ، (آنا) لر بوعضوی ترتیب سایه سنده ، صودن خارج قالد بیلر کی رعلوبتلی چاپرلده ایتدکاری کی سورینور ، حتی آغاچله بیلر طیرمانورلر .

بروزیلایانه (Callichtys) لری یاز موسمی ، صولری چکیان دره لرده (هوا) پی بوتله ، مولد الحوضه احتیاجنی تطمین ایدرلر ، هوا انبویه هضمیه لرنده حرکت ایدرکن ، باغیرصاقلر

دروننده ، غایت صیق الیالی (هوپ) لر طرفندن مولد الحوضه توقیف اولنور ، بالاخره حواله یاردمیه قانرینه قاریشور .

(Cobitis fossilis) لرک تنفسلری ده بوطر زده در ، آرا صیرا هوا جبهلری یومق ایچون صولرک سطحنه چبقارلر .

غاز حالنده کی هواندن استفاده ایدن اعضالری تکامل ایتش طاقا (رنه) حالنه کلش برطاقم نورلر دها واردر که باشاچهلری اوسترالایانک (Neoceradus) لری وسطی آمریقانک

(Lepidosiren) لری آفریقانک (Protopterus) لری ذکره شایان اولانلریده بونوع حیوانلر برقاج نقطه نظردن خار اهمیتدر .

۱ — حیوانک صو ایلر هوا محیطلرینه فصل مشترکی اوزرنده بولنورلر .
۲ — حیوانات فقریه (رنه) لرینک ده (غاصه) لرک اسطفا بیلر میدان کانیکیجی ارانه ایدرلر ، زیبا بولنورده ایکی نوع واسطه تنفس مشترکاً موجوددر .

علم حیات و فلسفه تکامل نظریاتنه بوقدر یقیندن قاس ایدن وعندی ظن ایملان بعض فرضیاتی بدامت ساحه سینه چیقارانی بو حیوانلرله برآز ، مساعد کزله فضله جه مشغول اوللم :

ایسترسه کزسزه (نیورقی) علم حیوانات موزسینه ایلک کتیریان (پروتوپتر = Protoptre) حقنده کی مشاهد لردن بحث ایدیم : بو حیوان (غایی) نه ری مجرا سنده بولمشدیر ، بر مجرا یابس

سده لرده قورور ، (پروتوپتر) لرده برحاله قارشی احتیاطلی داوانورلر ، مجرانک زمیننه خارجه اوزونی

برقنال واسطه سیله مناسبتی بولانه بریووا قازارلار ، صولر چکلمک باشلاخه حیوانلر یووالرینه انجا
ایدر ، اوزرلری برنوع مخاطی انرازلریله اورتزلر . آرتق (غاصمه) لر فمالیتدن قالیر ، رتلی
ایشلمک باشلار ، یاغور موسمنک هودنه قدر بوضعیته بکلر ، بومیت بدی سکنز آیی نجاوز
ایتمکی واردر ، اوانتاده بالی آرتق هوای برحیوان صرهنه گیر .

(نیورق) - کتیربان (پروتوپتر) یواسیله برلکده نقل ایدلشدز ، ظاهراً یو یووا بریووا
طوپراق کتله سه بکزر ، یالکز قهریده حیوانک اوبومقده اولدیغی دایکدن باشقه بر خصوصیت ابرار اتمز ،
اولا طوپراقلر کانه اهتمام ایله آلمش یووا ، هوا غراسیله برلکده تماماً میدان چیقاریلارقی برق
طبقه مخاطی ماده دن متکمل اولدیغی ، ایپک قورمه نه بکزه مکده بولندیغی کورولشدز .

ایچنده حیوان اولدیغی حایه بویوایی صویه برافشلر ، برقاق دقیقه صوکره بالی حیات اثری
کوسترکه باشلامش ، ظرفی بارچالایارق طیشاره چیقمنه صمی ایلدیگی کورلمش ، برقاق دقیقه دها
صور ایدنجی چاوزله مستور ، مسیحلری بروشوق سیاه رنگلی بر بالی میدان چیقمنش برقاق کون
صوکره منظره می تبدل ایدرک پارلاق آچیق بررنگ آلمش مسیح بطیلری اکثریتیه آیاق وظیفه سی
کورمکدن مسیح ظهیرلرینه بکزه میه حک درجاده استحاله یه اوغرامشدر .

(پروتوپتر) لر بالقلرله حنقادح آراسنده متوسط برزمردر ، بونوع حیوانلرک علمی قیمتلی
پک بویوکره ، حیوانک قانون تکامل ، عضویاتک برنشادن ظهوری هب بونلر صابه سنده ایضاح اولنه بیلمشدر .

عبر الفبا صه نو نویسه

[کوستارلویون ک آفاندن :

فرانسه اختلالی و روحیات انقلابات

فرانسه اضمحلالی زمانده تأثیرات روحیه . — اخلاک کک اساس وجودنده وکک دوامی
مدتجه ، مخلف منطقله تابع مرضی ، مرضی واجتماعی عواملک تأثیراتی کورلمشدر . ایشته بوعواملک
تأثیراتی حاده تدقیقندن کچیردک اولری آیری آیری تتبع ایتدکارندن طولاییدرکه برچوق مورخین
بودور تاریخی پک فا آکلامشدر .

فرانسه اخلاقی احضار ایدن عنصرلردن بری عقل و منطق ایدنده اک زیاده تأثیری آزا اولان
عنصر بودر . فکر اختلال طبقه عوامه ندر تعم ایدنجی مرضی واجتماعی عناصر اونی استخلاف
ایتمکی کبی مقائد اخلاک متکالی اولان عناصر مرضیه دخی اردولری تسخیر ایتش ویک عقیده ندر
هر طرفه کوک صالامنه سبب اولمشدر . فرانسه اخلاک هر صیفه سنده بونخلف عواملک روحیات
اشخاصه اجرا ایتدکاری تأثیرلر محسوسدر .